

Kleine Hans **Symposium** 2011

Redder in nood?

Donderdag 3 februari 2011

14.00 — 20.00 uur

Sociëteit L.A.N.X.

Nieuwezijds Voorburgwal 167¹ — Amsterdam

Welkom

Twaalf en een half jaar geleden heeft een groep VUmc-geneeskundestudenten die meer geïnteresseerd was in de kinder- en jeugdpsychiatrie dan ik aan colleges en werkgroepen kon bieden het initiatief genomen om *Kleine Hans* op te richten, genoemd naar de eerste kinderpsychiatrische patiënt die ruim 100 jaar geleden in behandeling kwam bij dr. Sigmund Freud in Wenen.

Binnen het VUmc staat *Kleine Hans* nu voor verdieping van het onderwijs op ons vakgebied. De vereniging organiseert maandelijks drukbezochte lezingen, verleden jaar een zeer succesvolle excursie naar de beroemde Maudsley Clinics in Londen en nu dit symposium.

Het thema van dit symposium sluit nauw aan bij de actualiteit: kinderen betrokken bij oorlogshandelingen, de droeve gebeurtenissen in en rond kinderdagverblijven in Amsterdam en ook het zeer recente rapport over uithuisplaatsingen van mishandelde en verwaarloosde kinderen.

Naar verwachting zal dit symposium een traditie inluiden van een reeks symposia, telkens over actuele thema's in de kinder- en jeugdpsychiatrie. Veel inspiratie toegewenst en veel plezier in de pauzes en bij het diner!

Prof.dr. Theo Doreleijers

Introduction

Bij het kiezen van een titel voor ons symposium met als thema *trauma* was de commissie het snel eens over de titel *Redder in Nood?*. Een bijzonder interessante vraag, die verwijst naar de rol van de psychiater of psycholoog in relatie tot een getraumatiseerd kind.

Immers, is deze persoon echt de beoogde redder bij een kind in nood? Welke therapieën en behandelingswijzen liggen voorhanden om een getraumatiseerd kind te redden? Hoe gaat een redder in nood aan de slag bij een acuut trauma? En voor het kind zelf, is deze zijn leven afhankelijk van de redder in nood? Hoe beleeft een kind zwaar misbruik of agressie? Zal een trauma het welzijn van een kind voor de rest van zijn leven overschaduwen?

Tijdens het symposium zullen jullie een breed scala aan ervaren *redders in nood* te zien krijgen. Experts op het gebied van trauma na seksueel misbruik, gezinstrauma, oorlogstrauma en de behandeling van traumagerelateerde stoornissen.

Namens de organisatie wens ik jullie een interessant en inspirerend symposium toe!

Willemijn Noordhoff

Prouty

14.30 - 15.00

Biologische en neuropsychologische gevolgen van traumata

Prof.dr. Frits Boer

Het meemaken van een schokkende gebeurtenis waarbij iemand vreest ernstig letsel op te lopen of dood te gaan (een 'trauma') is natuurlijk ingrijpend en uiterst onaangenaam. Maar het is voor dier en mens van groot belang om zulke gebeurtenissen goed te boven te komen. Daarvoor staat een evolutionair opgebouwd en overgeleverd systeem klaar in de hersenen, dat wij het vreesstelsel noemen.

In deze voordracht worden de biologische en psychologische eigenschappen van dit systeem beschreven. Het zal duidelijk worden dat in de meeste gevallen mensen in staat zijn traumatische gebeurtenissen goed te boven te komen, waarbij soms zelfs van posttraumatische groei kan worden gesproken. Wanneer de verwerking van een trauma stagneert, kunnen ernstige psychische problemen ontstaan, die in veel gevallen gelijkenis vertonen met voorbijgaande verschijnselen, die optreden in het kader van de normale verwerking.

15.00 - 15.45

Behandeling van kinderen na seksueel misbruik

Drs. Margreet Visser

De lezing gaat over de behandeling van kinderen tussen de 4 en 12 jaar die seksueel misbruikt zijn. De werkzame onderdelen van een traumagerichte behandeling worden genoemd, waarna de *Horizonmethodiek* wordt gepresenteerd.

De *Horizonmethodiek* is een cognitieve gedragsmatige traumagerichte groeps therapie voor kinderen met seksueel misbruikervaringen en een parallel lopende ouderbegeleiding voor de (niet-misbruikende) ouder. De methodiek is ontwikkeld door het Kinder- en Jeugdtraumacentrum in Haarlem. Het is een kortdurende behandeling die effectief is gebleken.

Middels een lezing met beeldmateriaal in de vorm van tekeningen, foto's, werkboeken en video worden de vijftien sessies van de behandeling besproken. Iedere sessie voor kinderen en voor ouders heeft een vast thema met de daarbij horende oefeningen. De verschillende thema's van de behandeling sluiten aan bij de gevolgen en de risico's voor jonge kinderen na seksueel misbruik.

15.45 - 16.30

Kinderen in crisis: ontspoorde familierelaties

Drs. Linda Dil

In Amsterdam worden jaarlijks honderden kinderen gezien in een crisissituatie. Welke psychische stoornissen hebben zij, wat is de rol van familieleden? Wat voor interventies vinden plaats en kunnen we iets zeggen over de zorgverlening in een breder verband?

Deze voordracht begint met een overzicht van crisisbeoordelingen bij kinderen in internationaal perspectief, gevolgd door een plaatsbepaling van het Mobiele Crisis Team, een grootstedelijk team vanuit de GGZ/Bureau Jeugdzorg. Enkele onderzoeksresultaten over de consulten die in 2008 gedaan werden, worden gepresenteerd, gevolgd door enkele aanbevelingen.

16.30 - 17.00

Koffiepauze

17.00 - 17.45

Een public mental health benadering voor de behandeling van psychosociale distress onder jongeren in ontwikkelingslanden

Prof.dr. Joop de Jong

Ontwikkelingslanden worden onevenredig vaak getroffen door gewapende conflicten, rampen, armoede, migratiestromen en een relatief zware last aan psychosociale problemen. In humanitaire noodsituaties bestaat een grote behandelkloof en een grote behoefte aan cultureel verantwoorde preventieve en curatieve interventies voor kinderen en jongeren.

Deze voordracht presenteert een model om deze problemen te benaderen en verschillende manieren om de effectiviteit van interventies te bestuderen. De voorbeelden zijn gebaseerd op een interventieprogramma onder kinderen in Burundi, Indonesië, Nepal, Soedan en Sri Lanka.

Met medewerking van Mark Jordans PhD, Wietse Tol PhD en vele anderen.

17.45 - 18.30

Diagnose en behandeling

Karen van Zon en Julia Diehle

Herbelevingen zijn kenmerkend voor posttraumatische stressreacties. Het is voor de verwerking heel belangrijk welke betekenis aan de herbeleving wordt gegeven. Vooral bij een blijvend negatieve betekenis stagneert de verwerking van het trauma. Hoe kunnen kinderen op eigen kracht via hun eigen verwerkingsproces weer toegang krijgen tot positieve gedachten over zichzelf en de negatieve betekenisverlening en angst achter zich laten?

Om kinderen met posttraumatische stressklachten op de beste manier te kunnen helpen is het noodzakelijk goede, valide meetinstrumenten te gebruiken, en evidence gebaseerde behandelingen toe te passen. De afgelopen jaren is er toenemend onderzoek gedaan op het gebied van trauma en traumabehandeling bij kinderen. TraumaFocused Cognitive Behaviour Therapy (TF-CBT) wordt door de Nice guidelines (2005) aanbevolen en EyeMovement Desensitization and Reprocessing (EMDR) beoordeelt als veelbelovend. Welke behandeling voor welk kind het beste werkt is echter nog niet bekend.

18.30 - 19.15

Diner

19.15 - 20.00

Overview en discussie

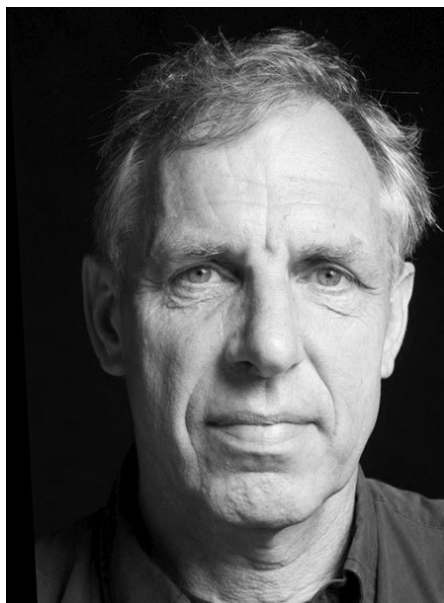
o.l.v. Prof.dr. Theo Doreleijers

20.00 - 21.00

Borrel

Sporeketers

Prof.dr. Frits Boer

Frits Boer is van 1976 tot 2009 als kinder- en jeugdpsychiater werkzaam geweest in de Zaanstreek, Oegstgeest en Amsterdam. Aan het Academisch Medisch Centrum te Amsterdam was hij hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie, met speciale belangstelling voor angststoornissen (waaronder traumagerelateerde stoornissen), depressie, somatoforme stoornissen en slaapstoornissen. Ook heeft hij onderzoek gedaan naar gezinsrelaties, vooral die tussen broers en zussen. Hij is sinds 1 december 2009 met emeritaat. Hij is auteur van talrijke wetenschappelijke

artikelen en van enkele boeken, zoals *Een gegeven relatie: over broers en zussen* (Amsterdam: Prometheus, 1994) en *Als je kind moeilijk slaapt* (Houten: Bohn Stafleu van Loghum, 2010).

14.30 - 15.00

Biologische en neuropsychologische gevolgen van traumata

Drs. Margreet Visser

Margreet Visser is klinisch psycholoog, cognitief gedragstherapeut en coördinator van het Kinder- en Jeugdtraumacentrum. Ze heeft gedurende haar hele carrière met veel uiteenlopende getraumatiseerde mensen gewerkt; eerst met volwassenen en nu alweer ongeveer tien jaar met kinderen en hun ouders. In het kader hiervan heeft ze de Horizonmethodiek voor kinderen en hun ouders na ruzie en geweld in het gezin mede ontwikkeld.

15.00 - 15.45

Behandeling van kinderen na seksueel misbruik

Drs. Linda Dil

Linda Dil werkt momenteel als kinderen jeugdpsychiater en psychoanalytisch psychotherapeut bij Arkin, Amsterdam. Ze voltooide haar geneeskundeopleiding in 1997 aan het Academisch Medisch Centrum te Amsterdam en deed aansluitend haar psychiatriespecialisatie bij de Bascule.

15.45 - 16.30

Kinderen in crisis: ontspoorde familierelaties

Prof.dr. Joop de Jong

Joop de Jong is hoogleraar culturele en internationale psychiatrie aan het VUmc en hoogleraar psychiatrie aan de Boston University School of Medicine. Hij werkte zeven jaar als tropenarts, psychiater en psychotherapeut in Afrika en is oprichter van de Transcultural Psychosocial Organization (TPO), een internationale NGO die public health en psychosociale en geestelijke gezondheidszorgprogramma's uitvoert in vijftien (post-)conflict gebieden in Afrika, Azië en Europa. Vervolgens werd hij medisch directeur van de GGD in Amsterdam, en sinds 2008 is hij Principal Advisor van de stad Amsterdam op het gebied van public health en public mental health.

17.00 - 17.45

Een public mental health benadering voor de behandeling van psychosociale distress onder jongeren in ontwikkelingslanden

Julia Diehle MSc

Julia Diehle promoveert momenteel, bij De Bascule, op de behandel-effecten van traumagerichte cognitieve gedragstherapie (TCG) en Eyemovement Desensitization and Reprocessing bij kinderen met traumaklachten.

17.45 - 18.30

Diagnose en behandeling

Drs. Karen van Zon

Karen van Zon is GZ-psycholoog en werkzaam als traumabehandelaar in het Centrum voor traumagerelateerde stoornissen, dat onderdeel is van De Bascule. Ze heeft uitgebreide ervaring met de behandeling van kinderen die seksueel misbruikt zijn en met de behandeling van autistische kinderen.

17.45 - 18.30

Diagnose en behandeling

Prof.dr. Theo Doreleijers

Theo Doreleijers is hoogleraar kinderen jeugdpsychiatrie in het VUmc en opleider in de Bascule. Hij is tevens aan de rechtenfaculteit van de Leidse universiteit verbonden als hoogleraar forensische psychiatrie. Doreleijers is lid van de Raad voor de Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming en president van de Europese Vereniging van Forensisch Jeugdpsychiaters en Psychologen EFCAP.

19.15 - 20.00

Overview en discussie

Bernhard Rulkens
penningmeester & sponsorcoördinator

Joost Commandeur
secretaris & commissaris PR

Esther Heetebrij
commissaris programma

Willemijn Noordhoff
voorzitter

Maike de Boer
commissaris locatie

Organisatie

Dankwoord

De organisatie van het Kleine Hans Symposium 2011 is prof.dr. Theo Doreleijers bijzonder dankbaar voor zijn hulp en inspiratie. Zonder zijn hulp zou dit symposium ondenkbaar zijn geweest.

Dank gaat ook uit naar de Kleine Hans-commissie. In het bijzonder Annelou van Wermeskerken en Jort Bastiaansen, die ons hebben bijgestaan bij de vergaderingen en ons het vertrouwen hebben gegeven dat we op de goede weg zaten.

Arne Bleijenberg, ons voormalig penningmeester, moest november afgelopen jaar helaas zijn taken neerleggen voor een reis naar Nepal. Wij zijn hem dankbaar voor het werk dat hij als penningmeester verricht heeft in de eerste maanden.

Sponsors

The logo for Shire, featuring the word "Shire" in a bold, blue, sans-serif font. A blue swoosh underline starts under the 'S' and curves under the 'e'.The logo for VUmc, consisting of the text "VUmc" in a blue, sans-serif font, followed by a stylized blue graphic of three curved lines that resemble a hand or a fan.

KONINGSHEIDE

COLOFON

Lay-out: Joost Commandeur

Fotografie: Amber Wallace (p.1-4,6,10) en Annelou van Wermeskerken (p.14)